

نقش ویژگی‌های شخصیتی و مکانیسم‌های دفاعی در پیش‌بینی سازگاری زناشویی زوجین دارای مشکل نازایی

علی شاکر دولقی^{۱*}، کوثر قریشی بوکانی^۲

تاریخ وصول: ۹۳/۱۰/۱۵ تاریخ پذیرش: ۹۴/۳/۱

چکیده

زمینه و هدف: هدف پژوهش حاضر، بررسی نقش ویژگی‌های شخصیتی و مکانیسم‌های دفاعی در پیش‌بینی سازگاری زناشویی زوجین دارای مشکل نازایی است.

روش بررسی: این پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری شامل کلیه زوجین ناباروری است که در بهار ۱۳۹۴ به مطب‌های پزشکان متخصص زنان و زایمان شهرستان بوکان مراجعه کرده بودند که از میان آنان ۵۰ زوج (۱۰۰ نفر) به شیوه نمونه گیری درد سترس، انتخاب شدند. داده‌ها از طریق پرسشنامه‌های شخصیت نئو، مکانیسم‌های دفاعی و سازگاری زناشویی جمع‌آوری شد و جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون آماری ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون گام به گام و به وسیله نرم افزار-SPSS ۲۰ بهره گرفته شده است.

یافته‌ها: یافته‌ها حاکی از آن است که ویژگی‌های شخصیتی ده درصد و مکانیسم‌های دفاعی ۳۰ درصد از واریانس سازگاری زناشویی را تبیین می‌کنند و در سطح معنی داری $p < 0/05$ همبستگی معنادار وجود دارد. از میان ویژگی‌های پنجگانه شخصیتی، سه عامل روان‌نژندی (۰/۱۵۰)، دلپذیربودن (۰/۱۹۲) و مسئولیت‌پذیری (۰/۰۹۵) و از میان سبک‌های سه‌گانه مکانیسم‌های دفاعی سبک نوروپیک (۰/۰۲۸-) و رشدنیافته (۰/۱۰۹-)، توانایی پیش‌بینی سازگاری زناشویی را دارند.

بحث و نتیجه‌گیری: بنابراین روانشناسان می‌توانند به نقش ویژگی‌های شخصیتی و مکانیسم‌های دفاعی به عنوان ویژگی‌های مهم برای پیش‌بینی سازگاری زناشویی زوجین نابارور توجه داشته باشند.

واژگان کلیدی: ویژگی‌های شخصیتی، مکانیسم‌های دفاعی، سازگاری زناشویی، ناباروری.

مقدمه

یکی از بیشترین مشکلات پزشکی که زوجین با آن مواجه اند، ناباروری^۱ است. ناباروری یکی از ویژگی‌های زوجینی است که برای بارداری در تقلا هستند در حالی که هر دو یا حتی تنها یکی از زوجین مشکل زیستی دارد. اگرچه تجربه ناباروری ممکن است برای همسر مبتلا (یکی از زوجینی که مشکل باروری دارد) و همسر سالم متفاوت باشد؛ اما هر دو با فقدان نیروی والد شدن و تجربه پریشانی و دگرگونی ناشی از آن فقدان مواجه اند؛ زیرا ناباروری برای زوجین چالش منحصر به فردی را در ارتباط

زناشویی ظاهر می‌کند. بنا به تعریف پسخ^۲ (۱) ناباروری عبارت است از عدم باروری بعد از یک سال مقاربت بدون استفاده از وسایل ضدبارداری. از آنجا که زوج‌های نابارور، اغلب ناباروری را استرس‌زاترین حادثه‌ی زندگی خود دانسته و دوره‌های مکرر و متوالی درمان را به عنوان دوره‌های پرتنش توصیف می‌کنند، این مسأله، بحرانی جدی در زندگی محسوب شده و ضربه روانی شدیدی را بر زوجین وارد می‌سازد. این تنش بر ویژگی‌های شخصیتی، مکانیسم‌های دفاعی، روابط بین فردی، اجتماعی و زناشویی تاثیر گذاشته و می‌تواند منجر به عدم تعادل روانی زوجین، قطع رابطه بین آنها و حتی طلاق گردد. امروزه سازگاری زناشویی یکی از اصطلاحاتی است بسیار گسترده که در مطالعات خانواده و زناشویی مورد استفاده قرار می‌گیرد. این اصطلاح با بسیاری از اصطلاحات دیگر همچون «رضایت زناشویی»، «شادکامی زناشویی»، «موفقیت زناشویی» و «ثبات زناشویی»

۱. گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه، ارومیه، ایران.

(نویسنده مسؤول) *Email: ali.shaker2000@gmail.com

۲. کارشناس ارشد روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه، ارومیه، ایران.

دفاعی به تدابیر ناهشیاری اطلاق می‌شوند که آدمی برای حل و فصل هیجان‌های منفی به کار می‌گیرد. این تدابیر هیجان‌مدار، موقعیت تنش را تغییر نمی‌دهند؛ بلکه فقط شیوه دریافت یا اندیشیدن شخص را به آن عوض می‌کنند (۵).

فروید سبک‌های دفاعی شخصی؛ یعنی فراوانی استفاده از مکانیسم‌های دفاعی در مقایسه با دیگران را متغیر اصلی برای شناخت شخصیت، آسیب‌شناسی و میزان سازش‌یافتگی می‌دانست. فرضیه‌ای که بر اساس یافته‌های پژوهشی بسیار مورد تایید قرار گرفته است (۶).

از دیگر متغیرهای روانشناختی که به نظر می‌رسد در سازگاری زناشویی نقش بسزایی داشته باشد، ویژگی‌های شخصیتی هستند. بسیاری از مطالعات پیشنهاد می‌کند که ویژگی‌های خاصی از شخصیت می‌تواند امکان پیش‌بینی سازگاری زناشویی را فراهم کند. برای نمونه، مشخص شد که ویژگی‌های شخصیت بهتر از سایر ویژگی‌های فردی و اجتماعی، پایداری زناشویی را تبیین می‌کند (۷).

شخصیت یک فرد، انواع معین و متفاوتی از واکنش‌ها را از طرف مقابل فرا می‌خواند که در کل بر رضایت آنها موثر است. نظریه‌های شخصیت با استفاده از دیدگاه‌های رگه و همچنین دیدگاه‌های زیستی-روانی پیشنهاد می‌کنند که شخصیت، نقش حساسی برای پیش‌بینی سازگاری دارد؛ یعنی ویژگی‌های خاصی از شخصیت مانند برون‌گرایی و روان‌رنجورخویی دارای گرایش‌های با دوام و با ثباتی هستند که به کیفیت مثبت یا منفی سازگار و آرامش روانی ختم می‌شوند و سایر ابعاد شخصیت، مانند توافق و با وجدان بودن در سازگاری و آرامش روانی دارای نقش غیر مستقیم و ابزاری هستند (۸). یافته‌های تحقیق (۹) مبنی بر عدم وجود اختلاف دیدگاه زنان و مردان نسبت به ناباروری و سازگاری مطلوب آنها و ارتباط بین این دو متغیر می‌تواند در ارزیابی‌های روان‌شناختی توسط روان‌شناسان و مراقبت از زوجین نابارور مورد استفاده قرار گیرد. تحقیقات کینگ^۵ (۱۰) نشان می‌دهد که رابطه بین رگه‌های متعدد شخصیت شوهران با رضامندی زناشویی همسر تأیید می‌شود. در سطح بالای روان‌آزردگی، جهت یابی به سوی دیگری و دوسوگرایی برای ابراز هیجانان در شوهران، با رضامندی زناشویی زنان آنها همبستگی منفی دارد. در حالی که سطح بالای توافق و خود را به جای دیگری قرار دادن با رضامندی زناشویی زنان آنها همبستگی مثبت دارد. حال این گونه به نظر می‌رسد که در سازگاری زناشویی زوجین نابارور، ویژگی‌های شخصیتی و مکانیسم‌های دفاعی نقش موثری داشته باشند. با توجه به آنچه گفته شد، در این پژوهش به دنبال پاسخ به این سوال هستیم که آیا ویژگی‌های شخصیتی و مکانیسم‌های دفاعی، توانایی پیش‌بینی سازگاری زناشویی در زوجین نابارور را دارد؟

مرتبط است. در حالی که اصطلاحات قبلی هر کدام تنها یک بعد از ازدواج را نشان می‌دهند، سازگاری زناشویی یک اصطلاح چند بعدی است که سطوح چندگانه ازدواج را روشن می‌کند و فرایندی است که در طول زندگی زوجین به وجود می‌آید؛ زیرا که لازمه آن انطباق سلیقه‌ها، شناخت صفات شخص، ایجاد قواعد رفتاری و شکل‌گیری الگوهای مرادده‌ای است، بنابراین سازگاری زناشویی یک فرایند تکاملی در بین زن و شوهر است. در طول سالها از این مفهوم بدون یک تعریف مشترک و روشن بین محققان استفاده شد. سازگاری زناشویی شیوه‌ای است که افراد متأهل، به‌طور فردی یا با یکدیگر، جهت متأهل ماندن سازگار می‌شوند، به‌طوری که سازگاری زناشویی یکی از مهمترین فاکتورها در تعیین ثبات و تداوم زندگی زناشویی است (۲). پیوند میان ویژگی‌های شخصیتی^۱ زوج‌ها و برخی مکانیسم‌های دفاعی^۲ با میزان سازگاری آنها در روابط زناشویی و خانواده، در درجه اول به این دلیل است که جنبه‌ها یا ابعادی از ویژگی‌های شخصیتی افراد می‌تواند به سان یک عامل تنش‌زا در لحظه زندگی در روابط زناشویی آنها وارد عمل شود. از طرف دیگر هریک از ویژگی‌های افراد، مکانیسم‌هایی که استفاده می‌کنند و الگوهای خاص رفتاری و عملکردی را به آنها تحمیل می‌کند. شخصیت یک نفر، انواع معین و متفاوتی از واکنش‌ها را از طرف مقابل فرا می‌خواند که در کل بر سازگاری آنها مؤثر است (۳).

بنابراین در روابط زناشویی ویژگی‌های متعددی باعث سازگاری همسران از یکدیگر می‌شود. سازگاری زناشویی^۳ بر بسیاری از ابعاد زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها تأثیر می‌گذارد. در واقع سنگ زیربنای عملکرد خوب خانواده است و نقش والدینی را تسهیل می‌کند، «عمر زن و شوهر را زیاد می‌کند، باعث افزایش سلامتی، توسعه اقتصادی، رضایت بیشتر از زندگی، کاهش مشکلات روان‌شناختی، مدیریت بهتر تعارض، مهارت‌های ارتباطی و حل مسأله و مهارت‌های بهتر حل تعارضات می‌شود» (۴). در صورتی که سازگاری وجود نداشته باشد، این جنبه‌های مثبت از بین می‌روند و باعث مشکلات عدیده‌ای هم در زمینه فردی و هم اجتماعی می‌شود.

مطالعات طبقه‌بندی شده (۲) تعریف خاصی را برای سازگاری زناشویی ارائه نداده‌است. کاتریل^۴ اولین کسی بود که سازگاری زناشویی را به‌صورت «فرایندی که شریک‌های متأهل تلاش می‌کنند تا سیستم‌های ارتباطی خاص یا موقعیتی که در خانواده قبلی خودشان کسب کرده‌اند، مجدداً ایفا کنند» تعریف کرد. از میان دیگر ویژگی‌های روانشناختی مرتبط با زوجین نابارور می‌توان به مکانیسم‌های دفاعی که به‌طور ناهشیار رفتار ما را تحت تأثیر قرار می‌دهند، اشاره کرد. طبق تعریف، مکانیسم‌های

1. Personality characteristics
2. Defense mechanisms
3. marital compatibility
4. Katril

روش بررسی

از آنجا که پژوهش حاضر به بررسی رابطه دو متغیر پیش بین با یک متغیر ملاک می پردازد، نوع مطالعه، توصیفی-همبستگی می باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر، شامل کلیه زوجین نابارور شهرستان بوکان در بهار ۱۳۹۴ می باشد و (به دلیل خاص بودن موضوع؛ یعنی زوجین نابارور و کم بودن جامعه آماری در شهر بوکان و اجرای پژوهش در فصل بهار سال ۱۳۹۴) نمونه آماری، شامل ۵۰ زوج (۱۰۰ نفر) از زوجین ناباروری است که به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شده اند.

به منظور انجام پژوهش حاضر از سه پرسشنامه ۱- پرسشنامه شخصیت نئو^۲ ۲- پرسشنامه مکانیسم های دفاعی و ۳- پرسشنامه سازگاری زناشویی اسپانیر^۳ استفاده شد:

۱- پرسشنامه شخصیت نئو: برای بررسی شخصیت از پرسشنامه نئو استفاده شد. این پرسشنامه توسط مک کری و کاستا^۴ در سال ۱۹۸۵ ساخته شده است. فرم تجدید نظر شده این پرسش نامه توسط همان مولفین تحت عنوان فرم تجدید نظر شده پرسشنامه شخصیتی نئو ارائه شده است. این پرسشنامه ۶۰ سوالی است که پنج ویژگی شخصیت روان نژندی، برون گرایی، انعطاف پذیری، دلپذیر بودن و مسؤلیت پذیری را می سنجد. ماده ها به صورت ۵ گزینه ای (کاملاً موافق، موافق، بی تفاوت، مخالف، کاملاً مخالف) است که از ۰ تا ۴ نمره گذاری می شود. این آزمون توسط گروسی در ایران ترجمه و بر روی دانشجویان هنجاریابی شده است. بررسی های انجام شده، اعتبار آن را در فاصله سه سال ۰/۶۳ تا ۰/۷۹ گزارش کرده اند. گروسی (۱۱) روایی ملاکی آزمون را از روش همبستگی بین ۰/۴۵ تا ۰/۶۶ گزارش کرد و از آلفای کرونباخ ضرایب ۰/۵۸ تا ۰/۸۷ را به دست آورد.

۲- پرسش نامه مکانیسم های دفاعی-DSQ: این پرسشنامه بر اساس الگوی سلسله مراتبی دفاع ها توسط آندروز، سینگ و باند^۴ در سال ۱۹۹۳ تدوین گردید که شامل ۴۰ سوال در مقیاس ۹ درجه ای لیکرت (از کاملاً موافقم=۹ تا کاملاً مخالفم=۱) است و ۲۰ مکانیسم دفاعی را بر حسب سه سبک دفاعی رشدیافته، روان آزردده و رشد نیافته می سنجد. روایی ملاکی پرسشنامه مکانیسم های دفاعی در پژوهش های انجام شده در سال های ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۵ در نمونه های بیمار (۴۲۳=تعداد) و بهنجار (۱۳۹۷=تعداد) بررسی و تایید شده و پایایی آزمون از طریق محاسبه ی آلفای کرونباخ ۰/۸۴ به دست آمده است (۶).

سبک دفاعی رشد یافته شامل مکانیسم های والایش، شوخی، پیش بینی و فرونشانی می باشد.

سبک های دفاعی روان آزردده عبارتند از: ابطال، نوع دوستی کاذب، آرمانی سازی و واکنش متضاد.

سبک های دفاعی رشد نا یافته شامل دوازده مکانیزم دفاعی می باشد:

فرافکنی، پرخاشگری ناعمال، عملی سازی، مجزاسازی، نا ارزنده سازی، خیال پردازی اوتیستیک، انکار، جا به جایی، تفرق، دو پارگی، دلیل تراشی و بدنی سازی.

۳- پرسشنامه سازگاری زناشویی اسپانیر: این مقیاس دارای ۳۲ سوال است که میزان سازگاری دو نفره را می سنجد. در سال ۱۹۷۶ توسط اسپانیر تهیه شد و تا سال ۱۹۸۴ حدود هزار مطالعه به عنوان ابزار اصلی مورد استفاده قرار گرفت. علاوه به واسطه استفاده از نتایج آن همواره امکان تمایز بین زوج های سازگار و ناسازگار از جمله کسانی که احتمال اقدام به طلاق در آنها بیشتر است، فراهم می آورد. اسپانیر ساختار این مقیاس را بر اساس تفاوت های بین نمرات زوج های سازگار و ناسازگار قرار داد. حداقل نمره کسب شده در این آزمون صفر و حداکثر نمره به دست آمده ۱۵۱ می باشد. پاسخ دهی به ۳۲ سوال این مقیاس به سبک لیکرت است. افرادی که نمره کسب شده آنان در این آزمون ۱۰۱ و یا کمتر از آن باشد، دارای مشکل و ناسازگار تلقی می گردد. در مطالعه وی میانگین نمرات زوج های سازگار ۱۱۴/۷ و وی میانگین نمرات زوج های ناسازگار ۷۰/۷ بود. اعتبار نمره کل با آلفای کرونباخ ۰/۹۶ از همسانی قابل توجهی برخوردار است. همسانی درونی خرده مقیاس ها بین خوب تا عالی است: رضایت دونفری ۰/۹۴، همبستگی دونفری ۰/۸۱ توافق دونفری ۰/۹۰ و ابراز محبت ۰/۷۳، در پژوهشی همسانی درونی این ابزار ۰/۹۵ به دست آمد (۱۲).

برای اجرای پرسشنامه ها، پس از دریافت معرفی نامه از دانشگاه آزاد واحد ارومیه به کلینیک های تخصصی زنان و زایمان شهرستان بوکان مراجعه نموده و از میان زوجینی که جهت پیگیری، تشخیص و درمان نازایی در سه ماهه اول سال ۹۴ به دلیل نازایی به این مراکز مراجعه کرده بودند، خواسته شد تا در صورت تمایل و بعد از ارائه توضیح مختصری از ماهیت پژوهش، به پرسشنامه ها پاسخ دهند که پس از جمع آوری داده ها و بعد از اینکه نمونه آماری کامل شد، داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS-۲۰ و به روش همبستگی پیرسون و رگرسیون گام به گام مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها

در این پژوهش جهت تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون آماری ضریب همبستگی پیرسون جهت اثبات رابطه بین متغیرها استفاده گردید تا در صورت وجود همبستگی از رگرسیون چند متغیره به شیوه گام به گام و به وسیله نرم افزار-SPSS ۲۰ استفاده گردد.

جدول (۱): میانگین و انحراف معیار ویژگی های شخصیتی، مکانیسم های دفاعی و سازگاری زناشویی زوجین نابارور

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار
ویژگی های شخصیتی	روان نژندی	۱۰۰	۲/۰۶
	برون گرایی	۱۰۰	۲/۳۶
	انعطاف پذیری	۱۰۰	۳/۰۷
	دلپذیربودن	۱۰۰	۲/۸۷
	مسئولیت پذیری	۱۰۰	۲/۵۰
مکانیسم های دفاعی	رشد یافته	۱۰۰	۵/۱۳
	نوروتیک	۱۰۰	۵/۱۸
	رشد نیافته	۱۰۰	۵/۱۳
سازگاری زناشویی	۱۰۰	۳/۲۶	۱/۲۶

همان طور که در جدول شماره ۱ ملاحظه می گردد در بین زوجین نابارور میانگین انعطاف پذیری بیشتر از سایر ویژگی ها و میانگین روان نژندی کمتر از سایر ویژگی ها می باشد. همچنین

جدول (۲): همبستگی پیرسون بین ویژگی های شخصیتی با سازگاری زناشویی

سازگاری زناشویی	ویژگی های شخصیتی			
	روان نژندی	برون گرایی	انعطاف پذیری	دلپذیری
ضریب پیرسون	۱۵۰- /	۱۰۵/۰	- /۰۳۰	۱۹۲/۰
معنی داری	۰/۰۰۸	۰/۱۴۹	۰/۳۸۲	۰/۰۲۸

(sing=۰/۰۴۳) همبستگی معکوس با سازگاری زناشویی دارد؛ ولی بین عوامل شخصیتی برون گرایی و انعطاف پذیری با سازگاری زناشویی همبستگی دیده نشد.

با توجه به جدول شماره ۲ از میان پنج عامل شخصیتی روان نژندی، برون گرایی، انعطاف پذیری، دلپذیربودن و مسئولیت پذیری سه مورد دلپذیری (sing = ۰/۰۲۸) و مسئولیت پذیری

جدول (۳): همبستگی پیرسون بین سبک های مکانیسم های دفاعی با سازگاری زناشویی

سازگاری زناشویی	سبک های مکانیسم های دفاعی		
	رشد یافته	نوروتیک	رشد نیافته
ضریب پیرسون	- /۰۵۵	۰۲۸- /	۱۰۹- /
معنی داری	۰۹۳/	۰۴۰/	۰۴۲/

سبک دارای همبستگی معکوس دارند و این بدان معناست که هر چه از مکانیسم های نوروتیک و رشد نیافته کاسته شود، بر سازگاری زناشویی افزوده می شود. علاوه بر این، جالب توجه است که سبک های نوروتیک و رشد یافته (p=۰/۰۰۱) و سبک های رشد یافته و رشد نیافته (p=۰/۰۰۱) با هم در همبستگی هستند.

جدول فوق نشان می دهد که از سه بخش اصلی مکانیسم های دفاعی، رشد یافته ها (تصدید، شوخی، پیش بینی و واپس رانی) دارای معنی داری و همبستگی با سازگاری زناشویی نبوده اند؛ اما سبک های نوروتیک (p=۰/۴۰) و سبک رشد نیافته (p=۰/۰۴۲) دارای همبستگی معنی دار می باشند. لازم به ذکر است که هر دو

جدول (۴): نتایج رگرسیون ویژگی های شخصیتی در پیش بینی سازگاری زناشویی

مقدار ثابت	همبستگی ها			معنی داری	مقدار تی	ضرایب استاندارد شده	ضرایب استاندارد نشده
	Zero-order	Partial	Part				
مقدار ثابت				/۰۰۱	۱۴/۴۲۵	خطای استاندارد	B
روان نژندی	-/۱۵۰	-/۱۲۹	-/۱۲۴	/۰۱۱	-/۱۲۶	۱/۲۸	۲/۳۴۹
برونگرایی	/۱۰۵	/۱۵۴	/۱۴۹	/۱۳۵	/۱۵۱	۱/۲۸	۱/۰۴۲
انعطاف پذیری	-/۰۳۰	-/۰۲۴	-/۰۲۳	/۸۱۶	-/۲۳۳	۱/۰۳۳	-/۰۰۸
دلپذیری	/۱۹۲	/۲۰۸	/۲۰۳	/۰۴۲	۲/۰۵۷	۱/۰۳۰	۱/۰۶۱
مسئولیت پذیری	/۰۹۵	/۱۱۸	/۱۱۴	/۰۴۱	۱/۱۵۴	۱/۰۳۷	۱/۰۴۲

معنی داری همبستگی بین روان نژندی (با نوع ارتباط معکوس)، دلپذیری و مسئولیت پذیری با متغیر وابسته سازگاری زناشویی در این جدول با نهایت دقت ممکن، مشهود است و مقدار تی و آستانه های موجود بیانگر آن است که می توان ضرایب معادله رگرسیون را نیز تعیین نمود که در قسمت B قابل مشاهده می باشد.

بنابراین می توان گفت که در سه مورد دلپذیری، روان نژندی و مسئولیت پذیری قادر به پیش بینی سازگاری زناشویی زوجین ناباور هستند؛ اما دو عامل دیگر توانایی این پیش بینی را با توجه به روند کلی و داده ها و نتایج این تحقیق ندارند.

جدول (۵): نتایج رگرسیون مکانیسم های دفاعی در پیش بینی سازگاری زناشویی

مقدار ثابت	همبستگی ها			معنی داری	مقدار تی	ضرایب استاندارد شده	ضرایب استاندارد نشده
	Zero-order	Partial	Part				
مقدار ثابت				۰/۰۰۱	۱۱/۴۴۴	خطای استاندارد	B
رشد یافته	-/۰۵۵	۰/۱۶۸	۰/۱۶۷	۱۰۰	۱/۶۶۱	۰/۳۳۶	۰/۵۵۸
نوروتیک	-/۰۲۸	-/۱۳۵	-/۱۳۳	۰/۹۰۴	-/۱۳۲۳	-/۰۱۳۵	-/۰۱۷۸
رشد نایافته	-/۰۱۰۹	-/۱۹۵	-/۱۹۴	۰/۶۴	-/۱۹۳۷	۰/۱۹۵	-/۰۳۷۹

با توجه به اعداد این جدول نیز می توان دریافت که ضریب مقدار سبک ها در معادله رگرسیونی منفی می باشد و از سه سبک فوق، دو سبک نوروتیک و رشد نایافته در همبستگی با سازگاری زناشویی می باشند. بنابراین می توان گفت که دو سبک نوروتیک و رشد نایافته تأیید می گردد ولی سبک رشد یافته قادر به پیش بینی سازگاری زناشویی بین زوج های ناباور نمی باشد.

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر، بررسی نقش ویژگی های شخصیتی و مکانیسم های دفاعی در پیش بینی سازگاری زناشویی زوجین دارای مشکل نازایی می باشد که برخی از تحقیقات نشان داده اند که سازگاری زناشویی زوجین ناباور پایین تر از زوجین بارور است؛ اما نتایج تحقیقات دیگر و قسمت عمده ای از این تحقیق نیز نشان دهنده این موضوع است که صرف وجود مشکل ناباوری نمی تواند منجر به عدم سازگاری زناشویی زوجین ناباور گردد که یافته های این پژوهش نشان داد در بین زوجین ناباور میانگین انعطاف پذیری بیشتر از سایر ویژگی های شخصیتی و

میانگین روان نژندی کمتر از سایر ویژگی های شخصیتی می باشد. همچنین میانگین سبک دفاعی نوروتیک در بین این زوجین بیشتر از سایر سبک ها بوده و میانگین سازگاری زناشویی این زوجین ۳/۲۶ می باشد.

در این تحقیق مشخص گردید که ویژگی های شخصیتی یکی از متغیرهایی هستند که نه تماماً مانع و مشکل ساز برای سازگاری زوجین است و نه تماماً مهیاکننده این امر در خانواده است. در حالت کلی نظریه ها و تحقیق حاضر نشان داد که بین عامل های شخصیت و سازگاری زناشویی همبستگی و رابطه وجود دارد؛ اما برخی از این عامل های شخصیتی توان پیش بینی میزان سازگاری را ندارند و از این میان، روان نژندی دارای همبستگی معکوس است و مسئولیت پذیری، نقش بسزایی در ایجاد سازگاری بین زوجین ناباور را داشته است.

در طرف دیگر، مکانیسم های دفاعی که تعداد آنها بسیار زیاد و به لحاظ نامگذاری و ترجمه، متنوع اند؛ اما می توان اذعان داشت که در این تحقیق مکانیسم های دفاعی سبک رشد یافته مانند تصعید و... هرچند همبستگی با سازگاری دارند لیکن توان پیش بینی بسیار ناچیزی بر آن دارند. در جهت خلاف این مورد، سبک های نوروتیک به صورت معکوس، توان بالای ۳۰ درصد پیش بینی با

بعضاً مداخله گیر نیز با سازگاری زناشویی زوجین نابارور دارای ارتباط معنادار بوده اند. به عنوان مثال حیدری و همکاران (۱۴) که به بررسی شیوه‌های حل مسأله و سازگاری زناشویی در زوجین بارور و نابارور پرداختند به این نتیجه رسیدند که تفاوت معناداری بین این دو گروه وجود ندارد. از طرفی یافته‌های پژوهش برغندان و قائمی (۱۵) نشان می‌دهد که سازگاری زناشویی بین زوجین نابارور و بارور تفاوت معنادار وجود دارد. البته این پژوهش محدودیتهایی هم دارد که از جمله آنها این است که با توجه به همبستگی بودن تحقیق، نمی‌توان روابط علت و معلولی را استنباط نمود. از دیگر محدودیت‌های پژوهش حاضر، استفاده از پرسشنامه‌های خودسنجی برای سنجش متغیرهای مستقل بود، بنابراین یک محدودیت بالقوه در این پژوهش - که در واقع نوعی محدودیت مختص پژوهش‌های مبتنی بر ارزیابی‌های خودسنجی است - این است که این گونه بررسی‌ها دارای سوگیری یادآوری است و از دقت کمتری برخوردار می‌باشند و در نتیجه از تعمیم‌پذیری نتایج تا حدی کاسته می‌شود. به پژوهشگران آتی پیشنهاد می‌گردد فراتحلیلی در این باره انجام گیرد چون تحقیقات بسیاری در زمینه طلاق، ناسازگاری زوجین، مکانیسم‌های دفاعی، شخصیت و مشکلات اخلاقی و... صورت گرفته است که در مراکز پزشکی، دانشگاه‌ها و سایر ادارات مرتبط صرفاً بایگانی شدند لذا پیشنهاد می‌گردد که مثلاً از طرف آموزش عالی یا دفتر ریاست جمهوری بخش بانوان و امور اجتماعی، تیم‌هایی برای فراتحلیل این تحقیقات شکل بگیرد و مشخص گردد که در مجموع چه راهکارها و پیشنهادهایی طی چنددهه تاکنون برای این مسائل ارائه شده و چند درصد آنها قابلیت عملیاتی شدن و اجرایی شدن را دارند و کدام روش‌ها مفیدتر و مقبول‌تر واقع شده اند و نقاط ضعف و قوت این طرح‌ها چه بوده اند. این امر سبب می‌گردد که دیرینه شناسی در خصوص این موضوع صورت گیرد و از آزمون و خطا در مقیاس کشوری جلوگیری کند و نتایج ناب و مثمرتری در اختیار خانواده‌ها و به ویژه زوجین نابارور قرار گیرد. همچنین بر اساس نتایج به دست آمده، روانشناسان می‌توانند به نقش ویژگی‌های شخصیتی و مکانیسم‌های دفاعی به عنوان ویژگی‌های مهم برای بهبود و حفظ روابط زناشویی و حل مشکلات زوجین و در مشاوره‌های قبل از ازدواج توجه داشته باشند.

دقت بالا را در رابطه با سازگاری زوجین دارا بوده است. به عبارت دیگر، هر چه زوجین از مکانیسم‌های نوروتیک در زندگی مشترک و در برخورد با مسأله ناباروری بهره جویند، سبب کاهش میزان سازگاری آنها می‌شود و عکس آن نیز صدق می‌کند که هر چه از این مکانیسم‌های نوروتیک کاسته شود؛ بر سازگاری افزوده می‌شود. مکانیسم سبک رشدنایافته با آنکه به سبب تعدد زیر مجموعه اش تمام و کمال، این تحقیق نمی‌توانست به جزئیات بپردازد؛ اما در جمع بندی پرسشنامه و اطلاعات موجود مشخص گردید که هم دارای همبستگی مستقیم با سازگاری زوجین نابارور است و هم توانایی پیش بینی این سازگاری را دارند (۱۳).

براساس یافته‌های توصیفی می‌توان استنباط کرد که میزان روان نژدی کلی حجم نمونه پایین است و اغلب، هیجانات پایداری دارند و دمدمی مزاج نیستند و سعی می‌کنند اضطراب، افسردگی و استرس را کمتر به خود وارد سازند. میزان درون‌گرایی - برون‌گرایی بودن حجم نمونه با توجه به نمره‌ها و کدهای کسب شده و میانگین به دست آمده، متوسط و عادی است. همین امر در مورد عامل انعطاف‌پذیری هم صدق می‌کند که اغلب، انعطاف‌پذیری و اشتیاق به تجارب نرمال و عادی داشته اند. با توجه به تفسیر این پرسشنامه‌ها می‌توان گفت که این حجم نمونه از لحاظ این عامل شخصیتی نه چندان محافظه کار بوده اند و نه از تجربه کردن امور جدید بدشان می‌آید. دلپذیر بودن برای همسر و داشتن روحیه توافق‌پذیری از دیگر عامل‌های شخصیتی است که رویه‌ای متوسط داشته است. ملاحظه می‌گردد که پاسخگویان تمایل زیادی به پنهان کردن مشکلات اصلی خود داشته و بیشتر به علامت زدن گزینه‌های متوسط و نه زیاد و نه کم تمایل نشان دادند. توزیع کلی اعداد و ارقام در بخش تجزیه و تحلیل مکانیسم‌های دفاعی منطبق بر توزیع نرمال بود و میزان انحراف قلبی مشاهده گردید. تحقیقات مختلف دیگری بر تایید ارتباط ویژگی‌های شخصیتی و سازگاری زناشویی تاکید نموده اند. حسینی و دیگران (۹) به نقش صفات شخصیت و حمایت اجتماعی، بر سازگاری زناشویی زنان نابارور اشاره نموده است. لیک پرواضح است که این سه مفهوم کلی و اصلی در روان شناسی (شخصیت، مکانیسم‌های دفاعی و سازگاری) در ارتباط معنی دار هستند؛ اما آنچه که بیشتر قابل توجه است مقایسه تک به تک این عامل‌ها و سبک‌ها و توانایی پیش بینی کنندگی آنهاست. در تحقیقات انجام شده گزارش شده است برخی از مهارت‌های زندگی و حل مسائل زندگی نیز بعنوان متغیر کنترل و

References

1. Pasch LA, Bradbury TN. Social support, conflict, and the development of marital dysfunction. *Journal of consulting and clinical psychology*. 1998;66(2):219.
2. Molazadeh J, Mansour M, Ezhehei J, Kiamanesh A. Coping Styles and Marital Adjustment among Martyrs' children. 2002; 6(3) [Persian].

3. Darab M, Heydari F, Safavi, S, Mosavi S, Mohammadi S. Evaluation of trauma and personality disorders in women, divorce and compared them with normal women in Isfahan. National Conference on Psychology and Family, University of Kurdistan. 2013 [Persian].
4. Navabi Nazhad S. Theories of guidance and counseling. Tehran: Samt; 2014. [Persian].
5. Vaillant GE. Ego mechanisms of defense and personality psychopathology. Journal of abnormal psychology. 1994;103(1):44.
6. Freud S, Strachey J. The ego and the id: WW Norton & Company; 1962.
7. Gallup Jr G. Gallup religious index up from record low. Gallup Poll Tuesday Briefing, Princeton, NJ: The Gallup Organization. 2004.
8. McCrae RR, Costa PT. A contemplated revision of the NEO Five-Factor Inventory. Personality and individual differences. 2004;36(3):587-96.
9. Hosseini S, Farahani M, Rashidi B. The Role of Infertility Stress, Coping Styles, Personality Trait and Social Support in Marital Adjustment of Infertile Women. 2014. [Persian].
10. King LA. Emotional expression, ambivalence over expression, and marital satisfaction. Journal of Social and Personal Relationships. 1993;10(4):601-7.
11. Grossi MT, Mehryar, AH, Ghazi SM. New test application Personality NEO and analyzing its characteristics and the factor structure among students of Iranian universities. Journal of Humanities Al-Zahra. 2001; 11 (39): 173-198 [Persian].
12. Shaker A, Fathi-Ashtiani A, Mahdavian A. The relationship of attachment styles and mental health with marital adjustment in couples. J Behav Sci. 2011;5(2):179-84. [Persian].
13. Besharat MA, Mohammadi HK, Nikfarjam MR, Zabihzadeh A, Fallah MH. A Comparison of Attachment Styles in Individuals with Depression, Anxiety Disorders, and Those without These Disorders. 2013; 9 (35): 12-26. [Persian].
14. Heydari M, Mazaheri MA, Por Etemad HR. Relationship beliefs associated with positive feelings toward her husband. Journal of research family. 2005; 2: 121-130. [Persian].
15. Barghandan S, Gaemi N. Relationship religious attitudes with public health and marital satisfaction in infertile couples. Contemporary Psychology. 2010; 5: 154-156. [Persian].